

være et Nederlag for den Smaalighedsaaad, der næsten altid vil gjøre sig gjældende, naar man anser det for sin Livsopgave, at spare et Pund Smør om Ugen. So mere Dannelsen udbreder sig, desto klarere indser man det, og Folk blive mere og mere villige til at spille deres Liv for at opbygge, hvad der, naar Alt kommer til Alt, kun tjener til at opholde Livet. Det er sikkert bedre at bruge Penge til at lære Noget, end at gemme dem i et Strømpefast. Og Samfundets nærværende Tilstand besværlig denne Paastand. Det gamle Ordsprog, at en Formue lettere sammentrækes end fortjenes, er ikke mere sandt. Det gjaldt kun i de Dage, da alle Samfundsklasser vare adskilte indenfor saa snævre Grændser, at ethvert Forsøg paa at udvide en Bedrift blev kvalt i Fødslen, og da Udsigten til at gjøre Lykke i fjerne Lande var saare ringe. Nu derimod erhverves en Formue lettere, end den sammentrækes. Verden staaer aaben for den Daadlystne, og hvis han feler Kald dertil, kan han samle Guld i Udlandet, istedetfor at sammenstrake Kobberfjallinger hjemme. Familiernes Levemaade staaer i Samklang med denne forandrede Tingenes Tilstand. En klog Fader handler fornødigere i at anvende sine Indtægter paa sine Børn, for at de kunne bane sig Vej i Verden, end i at forjømme deres Lærdom for at sørge for deres fremtidige Fornødenheder. Han skal ikke lære dem at spare Penge, men at fortjene dem og bruge dem med Forstand, og det er umuligt at lære det, med mindre en vis Kundbaandethed i Pengefager, i Forhold til Familiens Indkomster, gjør sig gjældende i Huusholdningen. Der gives rigtig nok en afsluttet Udførelse, hvormed taabelige Menneker bortkaste store Summer om Aaret, uden at faae det Mindste derfor — slikt bør naturligvis forældre paa enhver Maade søge at forhindre. Men det almindelige Princip staaer dog fast, at en Formue bør fortjenes, men hverken arves eller sammentrækes, og at den bør bruges med en vis Anstand og Højhertighed. Der gives i ethvert Tilfælde en Prøvesteen, hvormed man kan overbevise sig om og hvorvidt man har spundet med en klog Oekonomies Regler. Saalænge man undgaar at gjøre Gjeld, er man temmelig sikker. Kun uferdiige Ulykker kunne tjene som Udskyldning for at være forgjældt, og naar man ikke har Gjeld, handler man klogere i at bruge sine Indtægter, end i at ledsage hver Skilling, man giver ud, med et Suk. At den gamle Familieoekonomi forsvinder, er derfor ikke ubetinget beklageligt, og hvis den dumme Prælesti og Tilsvigelighed til at synes at være ligesaa rig som en Anden, der er dobbelt saa stor en Formue, ikke uheldigvis spillede saa væsentlig en Rolle i den nyere, mere rundhaandede Levemaade, vilde vi med Rigegyldighed, ja maaske med Glæde see, at enhver Familie forbrugte sine aarlige Indkomster.

Litteratur.

— I Palermo udgives nu en ny Avis: den provisoriske Regjerings officielle Tidende.
— Fra Begyndelsen af Juni udkommer der to nye samlede Dagblade i Genua; de have fornemmeligen det Naal for Næ, at virke til Fjergelse af den arbejdende Stands Behøve, deres Navne: „Arbejderens Interesser“ og „Arbejders Forening“, vise hen paa dette Maal.

Technik.

— Den nye Westminsterbro i London bliver nu beløst med de saakaldte Kalklys, af hvilke ti ere anbragte paa Broen, omtrent en Trediedeel af de hidtil anvendte Gasflammer. Den nye Belysning udmærker sig ved blændende Hvidehed og forduklar aldeles de i Nærheden værende Gasflammer, der tage sig ud som om de brændte i Solstik ved Middagstid.
— Den slæmme Lugt, der fremkommer af en ofende Dlie- eller Natlampe, kan man fjerne ved at hange en Svamp op i Vand eller Eddike i nogen Afstand ovenover Flammen, idet Røg og Lugt da trækkes ind i Svampen, som dug engang imellem maa udvaskes.
— Som et ypperligt Saltvandsmiddel til Smør anbefales fra Westphalen at bruge 1 Pund af en Blanding af 2 Vægtdele Koglsalt, 1 Vægtdeel Sulfur og 1 Vægtdeel Salpeter til hvert Pund Smør, som derefter skal være udmærket vel sikket til at gemmes og pakkes.
— Følge „Altonaer Nachrichten“ er en Landmand i Oldenburg, som eier en stor Lærdom, kommen paa den Idee at forfærdige Gas til eget Brug af Lørden. Han gjorde sit første Forsøg ved at komme Lærdom i et gammelt Ukrus, satte en Tragt med et lille Rør i over Aabningen og derefter lagde Apparatet paa Ilden. Saasnart han bemærkede, at der steg en fin Røg op af Røret, holdt han en brændende Fildens til, den tændte og en lys Lue brændte ved Rørets Aabning i to Timer. Nu har denne Mand ladet sig forfærdige et varigere og mere hensigtsvarende Apparat og brænder billigt, lys, god Gas, istedetfor den sønige, ildelugtende og forholdsvis dyre Traallampe; hans Naboer have fulgt hans Eksempel.

Blandinger.

— Den Brest har haft isinde at opreise en Billedstøtte tilhede af Napoleon III, men Keiseren har frabedet sig denne Gæve, deels fordi den i Almindelighed kun vises af de Soverainer, deels fordi en saadan Folkehøiing ikke bør have Udseende af et spjagtigt Smigreri, men bør udgaae af en beständig Erkjendtlighedsfølelse.
— „Rappahaanock Southerner“, et nordamerikansk Blad, fortæller, at den unge Prinds Frederik af Danmark hos de forenede Staters Præsident havde seet en smuk og talentfuld Forsatterinde, Miss Martha Hannes Butt, var bleet forelsket i hende og havde gjort hende Gæstefabstilbud. Da Missen imidlertid foretrak sin Stilling som fri amerikansk Dame fremfor at være Dronning i Danmark, reiste Prindsen trostesløs tilbage til Europa.
— De nordamerikanske Frislater have, i Mai Maaned, haft den Gæve at modtage det første Gesandtskab, som den japanske Stat har udsendt til „Barbarerne“. Gesandtskabet blev modtaget af Præsidenten i Washington, hvor alle Beboerne vare paa Benene for at nyde dette sjældne Skue; Nysgjerrig-

heden var saa stor, at Audientsalen, uagtet alle de trufulde Foranstaltninger, i den Grad fyldtes med Damer og Herrer, at det kun med Meie lykkedes at bane en Jæver Vej for Japanske; alle Medlemmer vare besatte med levende Postamenter og foran Salens største Speil stod en ung elegant Dame paa Consollet. Fyrsten, som stod i Spidsen for Gesandterne, var iført en umaadelig stor Talar af flumende rødt, brocheret Atlas, med meget vide Ermer og uhyre Beentklæder af samme Farve, der foranledigede Generallieutenant Scott til at udtrykke sin Beklageelse over, at dette Folkeskjæb ikke brugte Crinoliner. De to Fornemste af det underordnede Personale vare i lignende Klædninger, men af grøn Farve, deres Hovedsier lignede saa temmelig bagvundet Damehatte, de vare besættede under Hagen med Baand. Enhver af Ambassaduerne havde, efter sin Rang, enten en Hellebard eller et Spyd i Haanden. De forenede Staters Styrrer, Hr. Buchanan, saavel som hans Følge, vare naturligvis i sorte Kjoler, hvilket stak paafaldende af mod al den østerlandske Pragt. Chefen for Gesandtskabet kom først ind i Salen efterat Præsidenten havde modtaget de Brevstaber, som de underordnede Japansere overleverede ham med mange Bul og Skrabud, da det var under hans Værdighed at være tilstede ved denne indledende Ceremoni. Gesandtskabets Tale var meget kort, det mærkeligste af dens Indhold var, at den jevne, ligefremme Præsident blev kaldet „Majestæt“, samt Gesandtskabets Luffe om at blive ført tilbage paa et amerikansk Krigsskib. Præsidenten udtalte i sit Svar sin Glæde over, at det første fra Japan til en fremmed Magt asjendte Gesandtskab var kommet til de forenede Stater, samt det Haab, at den mellem Landene afsluttede Handelstractat vilde bidrage til at forøge det mellem dem bestående Venfæb og tilsvæde, at Gesandtskabet vilde blive bragt hjem paa samme Maade som det var kommet, nemlig paa amerikanske Skibe. Japanserne klæde derefter førte til New-York, for at faae et rigtig Begreb om Nordamerikas store Stæder, da Washington forholdsvis kun er en lille By.

— Den 3die Februar 1843 bemærkede man i Paris en nylig fra England ankommen — Knappenaal, en hidtil usjendt Vare, da man indtil da havde betjent sig af smaa Træpinde. Nu bruger Europa for c. 28 Millioner Rigsdaler Knappenaale.

Historie i Billeder.

Fortidslevninger og Fortidsminder indeholde en Skibe til Oplysning om de fremfarne Tider, der stæbse i rigeligere Maal er bleven benyttet, og som har sjanet Forsterne ventede Resultater; den Tver, hvormed en sammensignende Undersegelse drives af de Gjenstande, som Jorden længe har skjult i sit Skjød, vil efterhaanden afløre meget af hvad der er foregaaet paa deus Overflade, længe for den Tid Historiefrivning og sin Begyndelse. Ijennem Vaaben, Hunsgeraad og Konfproduktter af forskjellig Art, erholde vi et Billede af de forgangne Slægters Levemaade og Cultur, og efter Stederne, hvor disse Levninger findes, kunne vi skjelne Folkstammernes Vandring. Dog, det er ei alene disse store Omrids, eiheller just den forhistoriske Tid, der trænger til at oplyses paa denne Maade; ogsaa ved særlige Retninger af Mennekeslægtens Virksomhed, ere de efterladte Levninger eller billedlige Fremstillinger af Vigtighed, for at opfatte saadanne Forhold paa den rette Maade, selv om de henhøre til det Tidrum, hvis Begivenheder ere opbevarede i de skrevne Ord. Mangt et tvivlsomt Spørgsmaal vil blive klart, og mangen Gjenstand vil staae tydeligere for vor Tanke, naar vi sammenholde den skrevne Historie med den Historie i Billeder, der taler til os fra Monumenter eller Malerier.

Som et Eksempel i denne Retning meddele vi her vore Læsere en Samling af Billeder, der ere optagne i det i disse Dage udkomne Hefte af Tidsskrift for Søveesen, og som der ere benyttede til at oplyse en Afhandling om Krigsskibenes Beskaffenhed i ældre og nyere Tider; vi skulle dertil knytte nogle orienterende Bemærkninger.

Enhver der har sjelet med de nordiske Sagaer, forsvæbdt de vedrøre Forsfædrenes Idrætter paa Havet, maa der ved være bleven nysgjerrig efter at erholde en nogenlunde rigtig og omstændelig Kundskab om Beskaffenheden af de Skibe, hvoraf de betjente sig. Sagaerne indeholde ogsaa mange spredte Efterretninger derom, saa at vi vide, at disse Skibe bevægedes deels ved Rorer og deels ved Seil, at de vare deelsvise aabne i Midten, med luffede Rum agter til Hovdingen, og forud til de Syge, at Skibene ei vare større, end at de kunde ophales paa Land osv., men nysgjerrige Oplysninger om Bygningens Maade, Form og Størrelse saaves, og desværre have vore Forsfædre eiheller efterladt os nogen billedlig Fremstilling af Vikingetidens Skibe. Den ældste Afbildning der kan tillægges nogen Værd, er den omstaaende (1), efter de berømte Tapeter i Bayeux, der som bekendt fremstille Vilhelm Erobrers Tog til England 1066.

Man vil her bemærke de høie Staone, der ere prydede med Billedhuggearbejde, Masten, med Raa, og det smukke Seil, samt Hovdingens Mærke i Toppen. Røret er anbragt paa den ene Side agter, hvilket lader formode, at et lignende fandtes paa den anden Side. Rorer ere ikke antydede, men det kan antages, at disse have været bestemte til at lægges ud over Rølingen, og at Røkarlene skjules af de langs denne anbragte Skjolde, der tjente til at beskytte dem mod Biskud. Man kan ikke slutte sig til Skibets Størrelse af Billedet, men det ansøres, at de største af Vilhelms Skibe havde en Længde af 60 Fod og en Brede af 16 Fod. Dette vilde omtrent svare i Størrelse til de saakaldte Kanonbatterier, der spillede en Rolle i Nordens Søkrigshistorie i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede, og det kan derefter antages, at de største Skibe, der benyttedes til det mindeværdige Tog mod England i Slutningen af det 11te Aarhundrede, havde 10 Rorer paa hver Side, og at deres Besætning ei kunde være over 100 Mand. Det er ikke usand-

synligt, at vi her have eet efter de Tiders Begreber stort Krigsskib for os, men paa den anden Side besidder man Efterretninger om meget ældre Skibe i Norden, der maae have været betydelig større og langt anderledes indrettede, som f. Ex. Olaf Trygvessens megtige Drageskib Ormen hin Lange. Dette skal have haft over 30 Rorer paa hver Side, og en Besætning af flere hundrede Mand, og viste sig alle andre nordiske Krigsskibe i høi Grad overlegent i det berømmelige Slag ved Svolder Aar 1000. De gamle Beretninger omhandle flere Skibe, der ved Størrelse og hensigtsmæssig Indretning som Krigsskibe ragede saa høit frem over de andre samtidige Skibe i Norden, at man nødvendig maa antage, at det var Skibe, hvis Forbilleder fandtes andetsteds, og som, trods deres Overlegenhed naar det kom til Kamp mod andre Skibe, have egnat sig mindre end disse til at trodse Stormene og den oprørte Sø i de nordiske Farvande. Vi feile neppe ved at antage, at disse store Langskibe vare formede efter Middelhavets naves longæ, med hvilke Nordboerne havde god Leilighed til at gjøre Bekjendtskab i det 10de og 11te Aarh., og som vi ved de følgende Afbildninger her skulle føre frem for vore Læsere.

Langskibets Vælde i Landene ved Middelhavet godtgjøres ved den følgende Afbildning (2), efter et Basrelief fra det ægyptiske Theben, der rimeligvis er forfærdiget for omtrent 3000 Aar siden.

Det er interessant at bemærke, hvormeget denne Tegning har tilfælles med den ovenangførte, uagtet de maae være fremkomne med et Mellemrum af omtrent 2000 Aar. Den almindelige Forestilling de give om de Skibe de ere bestemte til at fremstille, er meget nær den samme, kun at det ægyptiske Skib har været styret med en Rore, og lægger mærke til, at der er antydet 10 Rorer paa Siden, saa kan det antages at de ogsaa have været lige lange; desuagtet kan Forskjellen imellem dem have været betydelig, med Hensyn til Brede, Dybde og Bygningsmaade. Den næste Afbildning (3 a b) fører os omtrent 1000 Aar frem i Tiden, ved at fremstille romerske Langskibe, efter Mosaiker fra Pompeji.

Det er denne Art Skibe, hvortil Spiren alt maa søges i det ovennævnte ægyptiske Skib, som i et meget langt Tidrum var det vigtigste Krigsskib i Middelhavet, mest kjendt under Benævnelsen Galei, og som efterhaanden udbredte sig til andre Lande. I det 9de Aarh. skulle de være indførte i England af Alfred den Store, til Forsvar mod Normannerne, idet de overgik disses Skibe som Krigsskibe, ved at have betydelig større Længde og Høide, sjeendt de vare mindre skikke til at sejle den aabne Sø i stormende Veir, og det er da meget sandsynligt at de, sjeendt maaske kun enkeltvise, i den følgende Tid ere bleve benyttede i de nordiske Riger. Det vil bemærkes, at disse Skibe bevægedes deels med Seil og deels med Rorer, og at Røkarlene vare dækkede enten ved Skjolde paa Rølingen, eller ved et Brystværn, der gik rundt om Skibet; endelig vare de forsynede med et særegent Angrebsvaaben, nemlig en stærk Braad, der stak ud fra Forskoven, omtrent i Vandgangen, hvis Bestemmelse var at bore det sjenbtlige Skib isant, ved at roe med Kraft imod det. Den efterstaaende Afbildning (4) af en Galei fra det 17de Aarh. tyder paa, at disse Skibe ei have undergaaet nogen varig eller gjenemgribende Forandring i det hele mellemliggende Tidrum, og idet vi slutte denne Billedfremstilling af Langskibene med den følgende (5), der viser Maaden hvorpaa Kanonerne vare anbragte, skulle vi endnu tilføie en almindelig Bestrivelse af Galeierne, navnlig som de vare i de nyere Tider.

Galeierne vare lange og smalle Skibe, med ringe Dyb-gaaende, forsynede med Dæk, hvorunder fandtes Skjytter og Forraabstamre. De vare hovedsagelig bestemte til at bevæges med Rorer, men havde dog een eller to lave Master for at kunne benytte Seil under gunstige Omstændigheder. Langs begge Sider var anbragt Bænk for Røkarlene, hvortil disse vare lænkede, forsvæbdt som de vare Slaver, og mellem Bænkene var en Gang, fra for til agter. Agter var en ophøiet Commandoplad, og for var ligeledes en meget ophøiet Platform for de svære Mastevaaben, over hvilken var anbragt et let Dæk eller Ruj. I ældre Tider anbragtes høie Stillskaber paa Dækket, eller i Toppen af Masterne, for desjæ at udslynge Mastevaaben. Da Kanoner indførtes, stillede de paa den forreste Platform, saaledes at en hver Kanon stod midt-skibs, og een eller flere mindre paa hver Side af den, alle vendende Modningen ret forud. Rorerne heilede ikke umiddelbart paa Rølingen, men paa en Vinge, der sprang frem udenfra Siden af Skibet, i Høide med Bænkene. Paa disse Vinger var det faste Brystværn reist, som omgav Skibet; det ombyttedes senere med et let Røkværl, beklædt med Seildug, da Kanoner kom i Brug, og ved samme Tid borttoges ogsaa den i Vandgangen fremspringende Braad. Rorerens Antal og Størrelse var afhængig af Skibets Længde og Brede, og ved hver af dem var een eller flere Røkarle, efterjom Skibets Brede tillod, og Rorerens Størrelse fordrede. En malthesiff Galei af 1ste Klasse i forrige Aarh., havde saaledes 30 Rorer paa hver Side, med 5 Røkarle til hver, altsaa i det Hele 300 Røkarle, og desuden havde den en Besætning af over 200 Matroser og Krigsarle. Den almindelige Størrelse af Galeier skal have været med 20 Rorer paa hver Side og 3 Røkarle til hver, men de have ogsaa været byggede meget større, som f. Ex. med 40 Rorer paa hver Side, der da maae antages at være bevægede af idetmindste 7 Mand ved hver Rore. Et saadant Skib maa have haft en Længde som een af Nutidens Dampfregatter, og en Besætning af over 800 Mand.